

HU

HU

HU

EURÓPAI BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2010.5.12.
COM(2010) 207 végleges

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A
TANÁCSNAK**

Az európai szomszédságpolitika áttekintése

{SEC(2010) 513 végleges}
{SEC(2010) 514 végleges}
{SEC(2010) 515 végleges}
{SEC(2010) 516 végleges}
{SEC(2010) 517 végleges}
{SEC(2010) 518 végleges}
{SEC(2010) 519 végleges}
{SEC(2010) 520 végleges}
{SEC(2010) 521 végleges}
{SEC(2010) 522 végleges}
{SEC(2010) 523 végleges}
{SEC(2010) 524 végleges}
{SEC(2010) 525 végleges}

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

Az európai szomszédságpolitika áttekintése

1. BEVEZETÉS

Az európai szomszédságpolitika (ENP) átalakította az EU és a szomszédos országok¹ közötti kapcsolatokat. 2004-es elindítása óta a politikai kapcsolatok számos területre kiterjedtek, és intenzívebbé váltak. A kereskedelem kétszámjegyű növekedést mutatott, amelyet a liberalizáció és a szabályozások közelítésének stabil folyamata segített elő. Az európai uniós támogatásokat a partnerországok reformszükségeihez igazították, és a jelenlegi pénzügyi keretben 32 %-kal nőtt az összegük.

Azonban még sok tennivaló van az európai szomszédságpolitika által kitűzött célok, vagyis a közös stabilitás, biztonság, és jólét elérése érdekében. Ezt a Lisszaboni Szerződés is elismeri azáltal, hogy arra kötelezi az Uniót, hogy a vele szomszédos országokkal különleges kapcsolatokat építsen ki a jólét és a jószomszédi viszonyok térségének létrehozása céljából (EUSz. 8.cikk). A szomszédságpolitikára kedvező hatással lesz az Unió külső politikáinak nagyobb összhangja, koherenciája és koordinációja is, amely az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviseelője kinevezésének (aki egyben az Európai Bizottság alelnöke), az Európai Külügyi Szolgálat létrehozásának, valamint a különleges regionális megbízatású európai biztos kinevezésének köszönhető – akinek lehetősége lesz arra, hogy különleges figyelmet fordítson az európai szomszédságpolitikára és az ide tartozó országokra.

A fentiek figyelembevételével a Bizottság új hivatali ideje kezdetén hasznosnak vélte áttekinteni a politika létrehozása óta elért haladást. Az itt ismertetett elemzés arra szolgál majd, hogy elősegítse az európai szomszédságpolitika további fejlődését, a Lisszaboni Szerződés által megnyíló új lehetőségek legjobb kihasználását, valamint azt, hogy az európai szomszédságpolitika a lehető legnagyobb mértékben járuljon hozzá az EU hosszú távú célkitűzéseéhez, többek között az Európa 2020 stratégiához.

A jelen közleményhez csatolt munkadokumentumok részletesebben beszámolnak az európai szomszédságpolitika 2009-es végrehajtásáról az egyes partnerországok esetében.

2. KÉTOLDALÚ ENP-EGYÜTTMŰKÖDÉS 2004-2009

Az ENP törekszik arra, hogy az Unió valamennyi szomszédjával elmélyítse a politikai párbeszédet és az együttműködést, valamint hogy jelentős mértékű gazdasági integrációt alakítson ki velük. Ez egy olyan – a reformok érdekében létrejött – partnerség, amely „többért többet” kínál: minél inkább elkötelezi magát valamely partnerország az Unió mellett, ez utóbbi annál teljesebb körű együttműködést kínál.

¹ Algéria, Azerbajdzsán, Belarusz, Egyiptom, Grúzia, Izrael, Jordánia, Libanon, Líbia, Marokkó, Moldovai Köztársaság (a továbbiakban: Moldova), Örményország, Palesztin Hatóság, Szíria, Tunézia és Ukrajna.

Ezt a dinamikát tükrözi a **szerződéses kapcsolatok** folyamatos **megerősítése**. 2004-re a legtöbb déli partnerországgal társulási megállapodás megkötésére került sor. A *Szíriával* kötendő társulási megállapodás készen áll az aláírásra. Keleten, – összhangban az európai szomszédságpolitikának speciális keleti dimenziót adó keleti partnerség² célkitűzéseivel, – az 1990-es évek partnerségi és együttműködési megállapodásait sokkal ambiciózusabb társulási megállapodások váltják fel.

2007 elejére 12 partnerország ENP-**cselekvési tervekről** állapodott meg az EU-val, amelyek segítik őket a reformok irányításában. Mivel az ENP cselekvési terveinek első generációja hatályát veszti, az eddigi tapasztalatokon alapján folyamatosan dolgoznak az ezeket felváltó terveken.

E keretek között az EU fokozatosan mélyebb kapcsolatot épít ki szomszédaival, mint amilyenre valaha is törekedett. A több mint 100 albizottság sűrű hálózata rendszeres és intenzív véleménycserét tesz lehetővé valamennyi közös érdeklődési területen a kormányzástól és a demokráciától a közlekedésig és az egészségügy reformjáig, továbbá hozzájárul a bizalom növeléséhez és egymás kölcsönös megismeréséhez. E megközelítés sikeressége számos déli partnert (*Marokkó, Izrael, Jordánia, Egyiptom, Tunézia és a Palesztin Hatóság*) arra ösztönzött, hogy a kétoldalú kapcsolatok további megerősítésére törekedjen.

2.1. A kormányzás javítása és az elhúzódó konfliktusok rendezése

Az európai szomszédságpolitika az EU és a partnerországok közös elkötelezettségét fejezi ki az olyan közös értékek iránt, mint a demokrácia, a jogállamiság és az emberi jogok, valamint az EU teljes körű támogatását a szomszédai által vállalt demokratizálási erőfeszítéseket illetően. Az ENP keretein belüli együttműködés bonyolult politikai viszonyok, olykor elhúzódó konfliktusok között zajlik, az elért eredmények pedig országról országra változnak. Az ezen a területen elért haladás továbbra is elengedhetetlen a partnerországok hosszú távú stabilitása és jóléte érdekében.

Habár az **emberi jogi és alapvető szabadságokkal** kapcsolatos egyezményekhez és jegyzőkönyvekhez történő csatlakozás terén előrelépés következett be, végrehajtásuk továbbra is aggodalomra ad okot. Előrehaladás történt például a nők jogai védelmének területén azáltal, hogy *Egyiptomban* a női nemi szervek megcsonkítását bűncselekménynek nyilvánították, *Marokkóban* és *Jordánban* megnőtt a nők politikai életben való részvétele, *Libanonban* és *Jordánban* pedig megtették a „becsület védelmében” elkövetett bűncselekményekkel kapcsolatos első intézkedéseket. *Ukrajnában* az ún. „temniki” (a hatóságok utasításai arra vonatkozóan, hogy miről lehet beszámolni) kibocsátásának eltörlése fontos előrelépést jelent a média szabadságának növelése terén. Azonban a kínzás elleni küzdelem tekintetében elért haladás elégtelennek bizonyult. Számos országban komoly problémák vannak a szólásszabadság terén (különösen a médiában), valamint az egyesülés és a gyülekezés szabadsága vonatkozásában. A civil társadalom szereplőinek és az emberi jogok védelmezőinek továbbra is indokolatlanul korlátozott a mozgáster. A halálbüntetés továbbra is érvényben van *Algériában, Belaruszban, Egyiptomban, Izraelben, Jordániában, Libanonban, Líbiában, Marokkóban, a megszállt palesztin területen, Szíriában, és Tunéziában*, valamint rendszeresen alkalmazzák *Belaruszban, Egyiptomban, Líbiában* és *Szíriában*. A menedékkérők és a menekültek számára a legtöbb ENP-ország nem biztosít

² A keleti partnerséggel foglalkozó prágai csúcstalálkozó együttes nyilatkozata, Prága, 2009. május 7.

megfelelő támogatást és védelmet³. Néhányuk nem csatlakozott még sem a menekültek jogállásáról szóló 1951-es egyezményhez, sem pedig az ezt módosító 1967-es jegyzőkönyvhöz, továbbá egyesek még nem hozták létre a végrehajtásához szükséges jogi keretet.

Számos országban sem a **választások** jogi kerete, sem pedig lebonyolításuk nem felel meg a nemzetközi normáknak. Ennek ellenére a legutóbbi ukrán elnökválasztás, és a moldovai országgyűlési választások második fordulója szabadnak és tisztának minősült. Néhány, az elmúlt években hozott választási jogszabály javította a választások minőségét, különösen *Marokkóban* és *Libanonban*. A déli szomszédai közül az EU csak *Libanonban* és a *megszállt palesztin területen* nyújtott választási segítséget, és csak ezekbe az országokba küldött uniós választási megfigyelő missziókat.

Számos jelentős intézkedés meghozatalára került sor a **bírói testület** kapacitásának és hatékonyságának növelésére, azonban a bírói függetlenség, a hatékonyság és a pártatlanság a legtöbb országban még ma is aggodalomra ad okot. A **közigazgatás** reformja továbbra is egyike azoknak a kihívásoknak, amelyeknek a partnerországok eddig még nem feleltek meg.

A cselekvési tervvel rendelkező partnerországok befejezték az ENSZ 2005-ös, **korrupció** elleni egyezményének ratifikációját, azonban a korrupciós mutatók a helyzet általános súlyosbodását jelzik a vizsgált időszakban.

→ Továbbra is sürgető szükség van a felelősségteljes kormányzás ösztönzésére, mind önálló célként, mind pedig a politikai stabilitás és a gazdasági növekedés legfontosabb alapjaként. A politikai reform terén elért haladás a partnerországokkal fenntartott kapcsolatok további megerősítésének egyik központi eleme lesz.

Az EU 2005-ben létrehozott *moldovai/ukrajnai* határőrizeti segítségnyújtó missziója (EUBAM) az európai szomszédságpolitikában rejlő lehetőségeket példázza a **konfliktusok megelőzésére és megoldására**. Az EUBAM célja, hogy biztosítsa az ukrán-moldovai határ átláthatóságát, és hogy egy olyan üzleti környezet kialakítását segítse elő, amely jelzi a gazdasági szereplők – köztük a Dnyeszteren túliak – számára, hogy milyen előnyökkel jár a moldovai törvényeknek megfelelően tevékenykedni, és ezáltal a nemzetközi, valamint az uniós kereskedelmi kedvezményekből részesülni. A misszió tehát a konfliktus megoldásán dolgozik, a kölcsönös bizalom és megértés kialakítása érdekében.

Grúziában az EU jelentős politikai, technikai és pénzügyi támogatást nyújt annak érdekében, hogy kezelje a 2008-as konfliktus következtében fellépő szükségleteket, valamint hogy biztosítsa a Grúzia határain belüli konfliktusok békés megoldását. Az EU jelentős konfliktust követő támogatást nyújtott Grúziának, beleértve egy konfliktust követő támogatási csomagot mintegy 500 millió EUR összegben. Az EU ezen kívül az ENSZ-szel és az EBESZ-szel együtt társelnökként tevékeny részt vállalt a genfi tárgyalásokon, vagyis az egyetlen olyan fórumon, amely folyamatos teret ad a konfliktusmegoldásnak. Az Európai Unió Polgári Megfigyelő Misszióját (EUMM) azért hozták létre, hogy nyomon kövesse és elemezze a stabilizációs folyamatot.

³ Az EU folytatta az ENP-országok menekültüggyel kapcsolatos kapacitásainak támogatását, többek közt regionális védelmi programok formájában is (*Ukrajna, Moldova*).

→ A szomszédság megoldatlan konfliktusai továbbra is hátráltatják a partnerországok fejlődését, és az EU saját biztonságát is veszélyeztethetik. A Lisszaboni Szerződés új lehetőségeket nyit meg az EU integráltabb fellépéséhez a konfliktusok megelőzése és kezelése terén, valamennyi kapcsolódó eszköz igénybevételével.

2.2. A mobilitás ösztönzése

Az emberek közötti határokon átnyúló kapcsolatok elősegítik a kölcsönös megértést, valamint az üzleti és a kulturális összeköttetések kialakulását. Ezek a kapcsolatok alapvető fontossággal bírnak az EU bármely, szomszédai iránt tanúsított jelentős elkötelezettsége szempontjából. A Bizottság elkötelezett a mobilitás, és az EU szomszédságában élő népek közötti kapcsolatok javítása iránt. Mindezt oly módon lehet és kell elérni, amely a biztonságot is javítja, növelve a jóhiszemű utazók jogi és általános mobilitását, valamint szigorúbb ellenőrzés alá vonva azokat a személyeket, akik a mobilitást bűncselekmények elkövetésére próbálják felhasználni.

Az EU szomszédságában 2008-ban összesen 2,09 millió schengeni uniós vízumot adtak ki. Ha csak azt a tizenhárom tagállamot vesszük figyelembe, amelyek 2004-ben a schengeni térség részei voltak, akkor a vízumok száma 1,3 millióra tehető, amely a világméretű trendnek megfelelően a 2004-es 1,15 milliót 13 %-kal haladta meg. Azonban a keleti szomszédok állampolgárai az EU keleti tagállamaiba vízum nélkül is beléphettek azok 2004-es illetve 2007-es EU-csatlakozása előtt. Ezt követően ténylegesen csökkent a keleti szomszédokból az EU-ba látogatók száma.

Az EU már konkrét lépéseket tett annak érdekében, hogy szomszédai számára könnyebbé, olcsóbbá, és gyorsabbá tegye az Unióba történő belépést. Az *Ukrajnával* és *Moldovával* kötött **vízumkönnyítési** megállapodások a vízumdíjak csökkentését vagy díjmentességet eredményezték az összes vízumkérelem több mint egyharmada esetében, a visszafogadási megállapodások pedig hozzájárultak az illegális migráció kezeléséhez, teljes mértékben szavatolva az EU és partnerei biztonságát. *Grúziával* befejeződtek az ilyen jellegű megállapodásról szóló tárgyalások. *Grúziával* és *Moldovával* egyéb intézkedésekről (**mobilitási partnerségek**) is megegyezés született a legális migráció elősegítése, a jogszerű határátlépés megkönnyítése, az illegális migráció elleni küzdelem, valamint annak érdekében, hogy a migráció kedvező hatásait az EU partnerországai gazdasági fejlődésének javára lehessen fordítani.

Ezen kívül a keleti partnerség (EaP) lehetőséget nyitott a rövid távú tartózkodásra jogosító **vízumok liberalizációjára**, mint a keleti partnerség résztvevőinek hosszú távú célkitűzésére, feltéve, hogy megteremtik a biztonságos és jól igazgatott mobilitás feltételeit. Az *Ukrajnával* folytatott, vízumliberalizációról szóló strukturált párbeszéd már folyamatban van, *Moldovával* pedig a jövőben fog elkezdődni.

A Bizottság jelentéseiben többször is kiemelte annak fontosságát, hogy az EU a déli partnerországai számára is megkönnyítse a jogszerű, rövid távú utazást. Sajnos ez utóbbi terén nem történt lényeges előrelépés.

A Bizottság különös jelentőséget tulajdonít a diákok, a kutatók, és az egyetemi oktatók mobilitásának. Az **Erasmus Mundus program** a felsőoktatási reformok támogatására, valamint az EU-val fenntartott intézményi kapcsolatok javítására szolgál, és rohamosan nő résztvevőinek száma az ENP-régióban. A 2007–2009-es időszakban az Erasmus Mundus program ösztöndíjainak köszönhetően a partnerországokból több mint 3250 egyetemi hallgató és oktató folytathatott maximum három éven keresztül tanulmányokat az EU

területén található egyetemeken. Az EU tagállamaiból 474 egyetemi hallgató és oktató folytathatott hasonló időtartamú tanulmányokat a partnerországokban. Ezen túlmenően a **Marie Curie-cselekvések** az európai és a szomszédos országbeli kutatók számára biztosítanak mobilitási és karrierfejlesztési lehetőségeket.

Általánosabb tekintetben, mivel a mobilitást a vízumszabályozástól eltérő tényezők is korlátozzák, további párbeszédnek és együttműködésnek lehetne tere az olyan intézkedésekkel kapcsolatban, mint például a felsőfokú és szakmai képzések elismerése vagy a jogok hordozhatósága.

→ **A személyek mobilitása terén történnek előrelépések, azonban azt még lehet javítani/fokozni.** Az EU szomszédságából érkező látogatóknak nehézkes és hosszadalmas eljárásokon kell átesniük az EU területére való belépéshez szükséges vízumok igénylése esetén. Mindezeket a 2010. áprilisától alkalmazandó új Vízumkódex hivatott kezelni. A Bizottság továbbá javítani kívánja a jóhiszemű üzletemberek, turisták, diákok valamint egyetemi oktatók mobilitását, és az alábbi intézkedéseket szándékozik javasolni:

- Rövid távú tartózkodás esetén biztosított vízummentességre vonatkozó **menetrendek** elfogadása *Ukrajnával*, – amellyel az EU már meg is kezdte a vízumkérdésről folytatott párbeszédet – és *Moldovával*, amellyel hamarosan megkezdődik a párbeszéd. Az előrelépés feltétele az összes szükséges feltétel teljesítése.
- **Vízumkönnyítési és visszafogadási megállapodások** megkötése azon **keleti partnerekkel**, amelyek még nem rendelkeznek ilyen megállapodásokkal, vagyis *Örményországgal, Azerbajdzsánnal, és Belarusszal*.
- **Vízumkönnyítési megállapodások megkötése a déli partnerekkel is, feltéve, hogy a migrációkezelés területén is előrelépést tesznek, a visszafogadási megállapodásokat is beleértve.**
- Az Uniós Vízumkódexen alapuló **gyakorlati intézkedések**, amelyek célja az uniós vízumkibocsátás és a konzulátusok általi lefedettség javítása a keleti partnerség területén. Ha az előbbi intézkedések sikeresnek bizonyulnak, akkor azokat a szomszédság egész területére ki kell terjeszteni.
- További párbeszéd az ENP-országok állampolgárainak az EU **munkaerőpiacára jutását** megkönnyítő intézkedésekről, beleértve a migráció és mobilitás meg meglévő jogi csatornáiról, valamint a rendelkezésre álló munkalehetőségekről és a munkaerő-piaci képzésszükségletekről folytatott tájékoztatás javítását is.

2.3. A gazdasági integráció előmozdítása

Az EU lehetővé teszi a belső piaccal való integrációt, ami azt a hosszú távú stratégiai elképzelését tükrözi, melynek elemei a termékek és szolgáltatások kereskedelmének megkönnyítése, az egyszerű cégalapítás, a közvetlen külföldi befektetések megnövekedett száma a partnerországokban, valamint a szociális védelem, a fogyasztóvédelem és a környezetvédelem magas szintje.

Mindez a Bizottság **mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi területek** létrehozását célzó stratégiájának részét képezi. Az egyszerű vámlebontáson túlmenően a fenti elemek a szolgáltatások, a befektetések, a közbeszerzések és egyéb szektorok piacához való hozzáférést

is magukban foglalják, és az uniós joghoz való közelítést célozzák meg azokon a területeken, amelyeken az a kereskedelem növekedéséhez vezethet. Minden cselekvési tervvel rendelkező partner csatlakozott ehhez a megközelítéshez.

Az európai szomszédságpolitika nem kívánja a közösségi vívmányokat nagyban exportálni. Azonban mivel globalizált világunkban csak néhány szabályozási modell létezik, az uniós modell vonzónak minősül a partnerek számára, ami csökkenti a reformok politikai és gazdasági költségeit. Ezért számos partnerország széles körű megközelítést fogadott el az EU szakpolitikáihoz és szabályozási normáihoz való közelítéssel kapcsolatosan.

Kereskedelem, piacra jutás és a szabályozások összehangolása

Az EU-nak a 2004–2008-ig tartó időszakban nőtt az ENP-régióval folytatott **kereskedelme**: az EU exportja 63 %-kal, míg importja 91 %-kal növekedett. Az utóbbi jelentős részét energiatermékek tették ki. Azonban még ha ezeket ki is zárjuk, az ENP-régióból származó import akkor is 31 %-os növekedést mutatott. Az EU-nak a világ összes országával folytatott kereskedelmén belül az ENP-régióba irányuló export 5,7 %-ról 6,7 %-ra nőtt, a régióból származó import pedig 5,4 %-ról 6,9 %-ra emelkedett, a folyamatosan előrehaladó gazdasági integrációt tükrözve.

A keleti partnerekkel folytatott kereskedelem különösen dinamikusan fejlődött, a viszonylag alacsony kezdeti szinttől eltekintve: a régió részesedése az EU exportjából 1,26 %-ról 2,1 %-ra, közel a duplájára nőtt, míg az EU importjából való részesedése 0,8 %-ról 1,4 %-ra emelkedett. A gazdasági visszaesés nagyon súlyosan érintette a keleti partnereket, ami a velük folytatott kereskedelem zsugorodásához is vezetett 2009-ben.

Sor került az egyes partnerek igényeihez szabott kezdeti lépésekre a mélyebb gazdasági integráció érdekében. Ezek közé sorolható az autonóm kereskedelmi kedvezmények bevezetése *Moldova* részére – amelyek az EU piacaira való vám- és kontingensmentes bejutást biztosítanak minden terméknek (egyes mezőgazdasági termékek kivételével, amelyekre mindazonáltal bizonyos könnyítések vonatkoznak) –, valamint a számos ágazati megállapodásról folytatott tárgyalások, például a mezőgazdasági, feldolgozott mezőgazdasági és halászati termékek kereskedelmére vonatkozó megállapodások (*Izraellel, Egyiptommal és Marokkóval*), vagy a műszaki előírások, a szabványosítás és a megfelelésértékelés vonatkozásában bizonyos ágazatokban az egyenértékűség elismerését célzó, az ipari termékek megfelelésértékeléséről és elfogadásáról szóló megállapodások (ACAA-k) tekintetében (*Izraellel* már kötöttek egy ilyen megállapodást, míg *Egyiptom* és *Tunézia* aktívan készül a tárgyalásokra). Az EU és *Izrael* között folytatott kétoldalú kereskedelemben például a feldolgozott mezőgazdasági termékek teljes liberalizációjának szintje 95 %, a maradék 5 %-ra vonatkozóan pedig kiegészítő kedvezmények bevezetésére került sor. Tárgyalások folynak továbbá a szolgáltatások liberalizációjáról és a letelepedés szabadságáról (*Marokkóval, Tunéziával, Izraellel és Egyiptommal*). 2008 óta az ipari termékekre vonatkozó teljes mértékű szabadkereskedelmi megállapodás van hatályban *Tunéziával*.

Megkezdődtek az első mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodásról szóló tárgyalások *Ukrajnával*, és már zajlanak az előkészületek a *Moldovával, Grúziával és Örményországgal* folytatandó tárgyalások megkezdésére.

Ezen integrációs folyamat többek között az alábbiakat eredményezte:

- A partnerországok **vámhatóságai** erőfeszítéseket tettek arra, hogy megerősítsék működési kapacitásukat a modern vámtechnikákat, például a kockázatkezelést, a vámkezelés utáni

ellenőrzést, az „engedélyezett gazdasági szereplők” fogalmát és az egyablakos ügyintézést bevezető tervek által.

- A partnerországok rövid időn belül elfogadták az uniós szabályozási modellt az **elektronikus kommunikáció** területén annak érdekében, hogy ösztönözzék a növekedést, és gazdaságukat tudásalapúvá tegyék. Az európai szomszédságpolitika támogatta azon partnerországok kormányait, amelyek hajlandóak voltak megnyitni piacukat, és ösztönözték a meglévő üzemeltetők piacorientált magatartását. Az EU-hoz, vagyis a világ egyik legversenyképesebb piacához való felzárkózás érdekében került sor az olyan lépések megtételére, mint a vezetékes telefonszolgáltatás, vagy a fejlett szolgáltatások, köztük például az internet piacának megnyitása, valamint a kiegészítő mobil szolgáltatási engedélyek pályáztatása. *Egyiptom* esetében az IKT-ágazat 2010-ben várhatóan 770 millió EUR-val járul majd hozzá az export növekedéséhez – szemben a 2005-ös 175 millió EUR-s hozzájárulással –, valamint a munkahelyteremtést is jelentős mértékben elősegíti majd. Az információs és kommunikációs technológiák növekvő használata a társadalmak demokratizálásának fontos tényezője.
- A **szomszédos országokkal közös légtér** megvalósítása az EU külső légiközlekedési politikájának alapvető dimenziója. Végső cél egy olyan egységes légiközlekedési piac kialakítása lenne, amely mintegy 60 országot és egymilliárd embert foglalna magába. 2006-ban euromediterrán légiközlekedési megállapodást írtak alá *Marokkóval*. Egy évvel később a Marokkó és az EU között szállított utasok száma 17%-kal ugrott meg (miközben globális szinten 6%-kal nőtt a légiutas-forgalom), 52 új útvonal nyílt meg és 12 új légitársaság lépett be a piacra. Hasonló megállapodásokat parafáltak *Grúziával* és *Jordániával*, tárgyalások folynak *Izraellel*, *Libanonnal*, *Tunéziával* és *Ukrajnával*, és felhatalmazás született az *Algériával* folytatandó tárgyalások megkezdésére. Ezeknek a megállapodások nemcsak a közlekedésre és a gazdasági növekedésre gyakorolnak pozitív hatást, hanem nagyon fontos eszközök arra is, hogy elősegítsék az EU által alkalmazott legszigorúbb standardok alkalmazását a biztonság, a biztonság és a légiforgalmi szolgáltatások tekintetében. A Bizottság megközelítését részleteiben tartalmazza majd a 2010 végére elkészülő kezdeményezés az EU légiközlekedési külső politikájáról.

→ A piacnyitás mind az EU, mind a partnerek számára kedvező volt. A piacok megnyitása azon ágazatokban, ahol a partnerországok versenyelőnnyel rendelkeznek, alapvető fontosságú azok gazdasági számára. A kereskedelem liberalizációjára valamint a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi területek létrehozására is sor kerül majd.

→ Az EU és partnerországai hasznukra fordíthatják a közös szabályozási környezet vonzerejét. Az EU előírásait és szabványait alkalmazó gazdasági tér növekedésével párhuzamosan az uniós szabályozási modell világszintű elfogadását is ösztönzik. Ez utóbbi versenyelőnyt biztosíthat az EU és a partnerországok gazdasági szereplői számára, akik már most is a szélesebb uniós piacra termelnek, és minél több uniós előírást és szabványt fogadnak el, annál könnyebbé válik a külföldi piacokhoz való hozzáférésük. A tény, miszerint a válság nem vezetett a gazdasági reformok visszafordításához annak az átalakulási folyamatnak a stabilitását tükrözi, amire a saját, illetve a szomszédaink jólétét építjük.

Az üzleti környezet fellendítése

Az európai szomszédságpolitika támogatja a gazdasági reformokat a jobb üzleti és befektetési környezet érdekében. Délen a gazdasági reformok legfontosabb eszköze a 2004-ben elfogadott euro-mediterrán vállalkozási charta. A partnerországok által elfogadott charta,

amely az EU-ban elismert legjobb gyakorlatokra alapul, reformprogramjaik referenciájául szolgál. Ezen megközelítés sikerét figyelembe véve az Európai Unió kisvállalkozói intézkedéscsomagjának legfontosabb elemeit várhatóan beépítik majd a chartába. Arra irányuló tervek is vannak, hogy egy hasonló folyamatot kezdeményezzenek a keleti partnerség keretében.

A charta végrehajtásának figyelemmel kísérése, és különféle felmérések, mint például a Világbank „Üzleti Vállalkozások” (Doing Business) jelentése az **üzleti környezet** jelentős javulásáról számolnak be az európai szomszédságpolitika régiójában. Példaként hozható fel, hogy *Jordániában* a cégek bejegyzéséhez szükséges idő a 2004-ben jellemző 79 napról 2010-ben 13 napra csökkent.

→ Azonban a kedvező üzleti és befektetési környezet megvalósítása érdekében még többet kell tenni. Különösen fontos, hogy a partnerországok folytassák üzleti szabályozási környezetük javítását, küzdjenek a korrupció ellen, ösztönözzék a vállalkozásokat és az innovációt, fejlesszék a képességeiket, és javítsák a gazdasági növekedés motorjának számító kis- és közepes vállalkozások (kkv-k) finanszírozáshoz való hozzáférését.

Az ENP szociális menetrendjének kialakítása

A partnerországok elfogadták azt az elvet, miszerint az európai szomszédságpolitika keretében a **szociálpolitika** számos kérdését kell kezelni, ami annak megértését tükrözi, hogy a szociális kohézió jobb üzleti környezethez vezet, valamint szükséges a reformok legitimációjához és fenntartásához. A cselekvési tervek többek között a foglalkoztatáspolitikát, a szociális párbeszéd, a munkajog, a társadalmi befogadás, a szociális védelem, a nemek közötti egyenlőség, valamint az egyenlő bánásmód területén tartalmazzak rendelkezéseket. Mindez egy átfogó szociális menetrendet képvisel, amely világos prioritásokat és időkereteket tartalmaz, teljes megvalósítására azonban még nem került sor. A tisztességes munka és a nyugdíjreform ösztönzése terén például már történt előrelépés, azonban a foglalkoztatáspolitikát, a szakszervezeti jogokat, a társadalmi párbeszéd, valamint az egyenlő esélyek tekintetében elért haladás egyenlőtlen.

→ Ezen társadalmi-gazdasági reformok sikeressége az európai szomszédságpolitika közös szociális menetrendjének alakításában azt kívánja meg, hogy a partnerek fenntartsák az erre irányuló politikai elkötelezettségüket, és megfelelő adminisztratív és emberi erőforrásokat biztosítsanak a szükséges reformok megvalósításához.

2.4. Közös felelősségvállalás a környezetért

A **környezet** védelme az EU és partnerei közös felelőssége, és a problémák kezelése érdekében együttes erőfeszítéseket kell tenni. A partnerországok tisztában vannak a kihívásokkal, azonban a jövőbeli még magasabb helyreállítási költségek elkerülését célzó, határozott, erőteljes környezetvédelmi fellépést szorgalmazó nyomás gazdasági érvek ellenére sem juttatnak elég erőforrást e célra. A számos nemzetközi kötelezettségvállalás és folyamat ellenére a megvalósítás gyakran késik. Az európai szomszédságpolitika egyik fő célkitűzése ezért a partnerekkel való együttműködés a hatékonyabb stratégiai tervezés, a prioritások meghatározása és az erősebb közigazgatási kapacitás kiépítése érdekében.

Az elért haladás országonként eltérő. Jelentős előrelépést ért el többek között *Jordánia* a környezetvédelmi igazgatás reformja terén, valamint *Ukrajna* a Kaukázusi Regionális

Környezetvédelmi Központtal való együttműködés, a Horizon 2020 kezdeményezés, valamint egy környezetvédelmi stratégiatervezet tekintetében.

Számos partner növekvő érdeklődést tanúsít az EU tapasztalatai iránt, és egyre inkább kész közelíteni az EU környezetvédelmi irányelveihez. A szabályozások közelítése továbbra is az európai szomszédságpolitika központi eleme kell, hogy maradjon, csakúgy, mint a környezetvédelmi irányítás terén folytatott együttműködés. Az Európa 2020 stratégia összefüggésében az EU egy fenntarthatóbb és erőforrás-hatékonyabb gazdaság felé kíván elmozdulni, amelyben az Unió és partnerei közti együttműködés mindkét fél számára kedvező. Ezen felül sürgős szükség az együttműködés megerősítésére a biológiai sokféleség megőrzése terén, beleértve a tudatosság növelését az ökoszisztéma-szolgáltatások jótékony gazdasági hatásait, illetve ezek elvesztésének költségeit illetően.

A partnerek az Európai Környezetvédelmi Ügynökséggel való együttműködési szándékukat is kifejezték, amelyre az európai szomszédságpolitika biztosított lehetőséget. Az EU pénzügyi támogatását felhasználva az európai szomszédságpolitika segíti a partnereket abban, hogy megerősítsék a környezetvédelmi adatok gyűjtését és kezelését. Az európai szomszédságpolitika a nem kormányzati szervezetek bevonása által hozzájárul továbbá a megnövelt nyitottsághoz és elszámoltathatósághoz a környezetvédelmi politika területén.

Egy másik terület, amely továbbfejleszhető lenne a jövőben, a tengerekkel kapcsolatos tevékenységek koordináltabb irányításához kapcsolódik. Az erősebb együttműködés nemcsak a halászati tevékenységek hatékony ellenőrzésére is kiterjedő halászati erőforrások fenntartható kezelése szempontjából lenne hasznos, hanem az integrált tengeri felügyelethez, tengeri térségi tervezéshez és más tengerpolitikai kérdésekhez kapcsolódó határkérdések szempontjából is, ide értve a tengerészek szakmai képezését is. Az EU továbbra is támogatja majd az ENP-partnerek azon erőfeszítéseit, hogy ratifikálják és végrehajtsák az ENSZ Tengerjogi Egyezményét.

→ Annak ellenére, hogy ezen az összetett területen nem születik egyik napról a másikra kézzel fogható eredmény, fontos ezekre az eredményekre építeni a környezetvédelmi normák növelése érdekében az egész régióban. Az EU szabályozáshoz való fokozatos közelítésnek köszönhető jobb környezetvédelem és környezetvédelmi irányítás, magasabb erőforrás-hatékonyosság, és az ökoszisztéma-szolgáltatások megfelelő használata biztosítja majd a hosszú távú fenntartható fejlődés alapját.

2.5. Együttműködés az éghajlatváltozás terén

Az éghajlatváltozás kérdésének kezelése elsődleges cél az emberiség számára. A partnerországok egyre inkább előtérbe helyezik az éghajlatváltozás kérdését az EU-val folytatott párbeszédükben, tekintettel a koppenhágai megállapodásra, a 2012 utáni megállapodásról szóló tárgyalásokra, és az EU vezető szerepére ezen a területen. Az európai szomszédságpolitika által az EU támogatni tudja a partnereit abban, hogy a környezeti szempontokat beépíthessék szakpolitikáikba. Bár a partnerországok nem tartoznak az üvegházhatású gázok legjelentősebb kibocsátói közé, hatalmas lehetőség rejlik bennük az éghajlatváltozás mérséklését célzó további erőfeszítések meghozatala (például a megnövelt energia-hatékonyosság, vagy a fenntartható közlekedés ösztönzése által), és az alkalmazkodás terén (többek között a mezőgazdaság, a vízgazdálkodás, valamint a természeti veszélyekre, mint például az áradások és a szárazság, való felkészülés területén).

→ A Bizottság továbbra is felhívja azon partnerek figyelmét, akik eddig még nem tették, hogy amilyen gyorsan csak lehet, csatlakozzanak a koppenhágai megállapodáshoz, valamint számoljanak be az általuk megvalósítandó célkitűzésekről és fellépésekről. Az EU továbbra is teljes mértékben elkötelezett az ENSZ tárgyalási folyamata iránt, annak érdekében hogy egy megalapozott és hatékony, jogilag kötelező erejű nemzetközi megállapodás megkötésére kerüljön sor. Az EU kész az éghajlatváltozás mérsékléséről és az ahhoz való alkalmazkodásról folytatott párbeszéd és együttműködés elmélyítésére.

2.6. Fenntartható energia a polgárok és az ipar számára

Az EU és partnerei közös érdeke, hogy stabil, biztonságos és tiszta energiaellátást biztosítsanak polgáraik és iparuk számára, valamint hogy az alacsony szénfelhasználású energiaforrások felé mozduljanak el. A Bizottság 2007/2008-as energia- és éghajlat-változási csomagja ambiciózus keretet határozott meg az energiaügyi kihívások kezelésére, külső energiapolitika kialakítását is beleértve. Az *Ukrajna* és *Oroszország* közötti 2008/2009 telén kirobbant gázvita rávilágított arra, hogy az energiabiztonság kérdésével sürgősen foglalkozni kell. A Bizottság 2008-as második energiaügyi stratégiai felülvizsgálata⁴ felszólít a kapcsolatok megerősítésére azokkal a partnerekkel, amelyek az EU számára fontos termelő vagy tranzitországok.

Ebben az összefüggésben a partnerek számos lépést tettek az ágazat reformjának ösztönzésére, és az EU politikájához való fokozatos közelítésre. Az EU energiaügyi **egyetértési megállapodást** vagy nyilatkozatot írt alá *Azerbajdzsánnal*, *Belarusszal*, *Egyiptommal*, *Jordániával* *Marokkóval* és *Ukrajnával*.

Számos partner felülvizsgálta, vagy most vizsgálja felül energiastratégiáját az energiahatékonyságra és a megújuló energiákra összpontosítva. A partnerek lépéseket tettek a belső energiapiac szabályaihoz való fokozatos közelítésre: új szabályozást fogadtak el, megerősítették a szabályozási környezetet, és fokozatosan felszámolták az ártorzulásokat. 2009-ben az Energiaközösség miniszteri találkozásán bizonyos feltételek mellett elfogadták *Moldova* és *Ukrajna* csatlakozását az **Energiaközösséget létrehozó szerződéshez**. *Grúzia* megfigyelői státuszt kapott ebben a közösségben.

Az EU és partnerei energiahálózatok fejlesztése céljából működtek együtt. 2009. márciusában a Bizottság nemzetközi konferenciát rendezett *Ukrajna* gázátviteli rendszerének modernizációjáról. Az EU továbbá a Nabuccót és a Kaszpi-tengert átszelő szállítási projektet is magában foglaló **Déli Gázfolyosó** megvalósításán is dolgozott partnereivel. Az EU támogatta *Moldova* és *Ukrajna* azon terveit, amelyek a kontinentális Európa villamosenergia-hálózatával való jövőbeli összeköttetést célozzák.

A déli szomszédságban az együttműködési kezdeményezések az energiapiacok fejlesztésére és integrációjára koncentráltak, beleértve a dél-dél, és észak-dél összeköttetések fejlesztését. A földközi-tengeri napenergia-terv egy stratégiai dokumentum kidolgozását és számos kísérleti kezdeményezés elindítását követően öltött testet, amelyeket a nemzetközi pénzügyi intézmények finanszíroztak.

A keleti partnerség keretében megkezdődtek az energiabiztonságról szóló 3. platform munkálatai a 2009-2011-es munkaprogrammal.

⁴ Az Európai Unió cselekvési terve az energiaellátás biztonsága és az energiapolitikai szolidaritás terén – COM(2008) 781 (2008. november 13.).

Az EU és a polgári nukleáris erőműveket működtető partnerországok (*Örményország és Ukrajna*) folytatták együttműködésüket a nukleáris biztonság és üzembiztonság területén. Az EU továbbá párbeszédet indított ebben a kérdésben azokkal a partnerországokkal, amelyek ilyen erőművek építését tervezik.

→ **Az elmúlt tíz év megerősített energiaügyi együttműködése fontos a dél növekvő energiaszükségletének fedezéséhez, valamint a délen és keleten egyaránt szükséges befektetések és reformok biztosításához.** Az ENP-partnerekkel való együttműködésünk egyik fő célkitűzése az energiahatékonyság és a megújuló energiaforrások ösztönzése lesz.

2.7. A politikai célkitűzésekhez szükséges pénzügyi eszközök

Az európai szomszédsgpolitika megvalósítását az Európai Szomszédsgai és Partnerségi Eszköz (ENPI) támogatja a 2007-13-as időszakra vonatkozó, megközelítőleg 11,5 milliárd EUR-s költségvetéssel. Az ENPI programozási dokumentumok félidős értékelését követően az egyes országoknak juttatott összegek jobban tükrözik a partnerek szükségleteit, ambícióit és az általuk elért haladás szintjét, valamint támogatás-befogadási képességüket. Az értékelésre a partnerországokkal együttműködve, valamint a civil társadalom, az EU tagállamai és más donorok részvételével zajló, példátlanul széles körű konzultációs folyamat eredményeinek figyelembe vételével került sor.

A **szakpolitika** pénzügyi együttműködésre irányuló **fókusz**a tovább erősödött. A jogszabályok közelítését és a szabályozási konvergenciát a technikai segítségnyújtás és információcsere (TAIEX) és az ikerintézményi programok szélesebb körű használata által ösztönzik. 2009 végéig több mint 1000 technikai segítségnyújtás és információcsere (TAIEX) finanszírozására, 114 ikerintézményi egyezményt megkötésére és 110 előkészítésére került sor. Átfogó intézményfejlesztési programokat dolgoztak ki annak érdekében, hogy kapacitásokat építsenek ki korlátozott számú központi intézményekben, amelyek alapvető szerepet játszanak a jövőbeli, a keleti partnerség országaival kötendő társulási megállapodások előkészítésében.

- 2009 elején az EU egy magas szintű tanácsadói csoportot küldött *Örményországba*, hogy segítse a 2,8 millió EUR-s ENP cselekvési terv megvalósítását. A tanácsadók magas szintű technikai tanácsokkal szolgáltak az elnökség, a törvényhozói, a végrehajtó és a bírói hatalom kapacitásának megerősítését célzó, a demokráciára, a jó kormányzásra, a jogállamiságra és a piacgazdaságra különös figyelmet fordító reformok megtervezését, irányítását, és megvalósítását illetően.
- Egy 2009 decemberi megállapodást követően az EU magas szintű politikai tanácsadó missziót küldött *Moldovába* 2010 áprilisában. A misszió állami intézmények részére fog szaktudást kínálni, hogy elősegítse a politikai társulás felgyorsítását és a további gazdasági integrációt az EU és Moldova között
- *Tunéziában* egy széles körű, a törvényhozás harmonizációjára, és az államigazgatás kapacitásának fejlesztésére irányuló ikerintézményi projekt (1,3 millió EUR) támogatta a megfelelőségértékelésről és az ipari termékek elfogadásáról szóló megállapodás (ACAA) megkötése felé történő haladást. Ezt a későbbiekben egy 23 millió EUR-s, nagyobb ágazati támogatási projekt egészítette ki, amely a minőségi infrastruktúrára és a vállalkozások támogatására irányult.

- *Ukrajnában* az energiaügyi együttműködésről szóló szándéknyilatkozat végrehajtásának elősegítésére két ágazati műveletet kezdeményeztek az energiapolitika, az energiahatékonyság, és a megújuló energia területén, 145 millió EUR összegben. Ezeket ikerintézményi műveletek egészítették ki a villamosenergia és a gáz piacának szabályozása területén.
- *A mediterrán térségben* a Bizottság által a Horizon 2020 program végrehajtására juttatott több mint 13 millió EUR-s támogatást a kapacitásépítésre, az ellenőrzési rendszerek kialakítására, valamint zöld befektetési projekteknek az Európai Befektetési Bank és más pénzügyi intézmények részére történő előkészítésére fordítják.

A **szomszédsági beruházási eszköz (NIF)** támogatást nyújt a partnerországokban az Európai Befektetési Bank, a Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank, és más európai pénzügyi intézmények által biztosított tőkeáttételi műveletekhez. Az EU költségvetéséből nyújtott támogatás 185 millió EUR-t tett ki a 2007-től 2009-ig tartó időszakban. Ezen túlmenően a tagállamok 47 millió EUR-val járultak hozzá a „NIF vagyonkezelő alapjához”. Ezek az alapok 4,76 milliárd EUR értékű hitel megítéléséhez járultak hozzá, amelyeket a regionális együttműködési kezdeményezések előrehaladását, és a gazdasági növekedés újraindítását támogató befektetésekhez használnak fel. 2004-2009. között az Euromediterrán Beruházási és Partnerségi Pénzügyi Eszközön (FEMIP) keresztül biztosított mintegy 90 millió EUR támogatás hozzájárult az Európai Befektetési Bank által nyújtott, több mint 10 milliárd EUR összegű hitel felvételéhez.

Az Európai Befektetési Bank külső megbízásának a 2007–2013-as időszakra vonatkozó félidős felülvizsgálata rávilágított az EU politikája és az Európai Befektetési Bank által nyújtott finanszírozás közötti politikai koherencia további növelésének szükségességére. Ennek elérésére a Bizottság azt javasolta⁵, hogy az EBB által garantált finanszírozás három magas szintű horizontális célkitűzésre terjedjen ki – az éghajlatváltozásra, a társadalmi és gazdasági infrastruktúrára, valamint a helyi magánszektor-fejlesztésre, beleértve a kis- és középvállalkozásokat. – valamint hogy dolgozzanak ki regionális operatív iránymutatásokat. A szomszédságban a Bizottság javaslata szélesíti az EBB által nyújtott finanszírozás hatályát, míg az iránymutatások elősegítik majd az EBB tevékenysége szakpolitikai irányultságának megerősítését, valamint kiegészítő jellegének biztosítását az EU megfelelő segítségnyújtási intézkedéseivel. A Bizottság egy további 2 milliárd EUR-s összeg kiosztását is javasolta az éghajlatváltozás területével kapcsolatos megbízás alapján, amelyből mintegy 1 milliárd EUR a szomszédos országokban kerülhet felhasználásra.

A gazdasági és pénzügyi válságra reagálva a Bizottság makro-pénzügyi támogatást is juttatott *Örményország, Grúzia, Moldova és Ukrajna* részére.

→ Az Európai Szomszédsági és Partnerségi Eszközből a partnerországok között felosztott összegek jelenleg tárgyilagosabb és átláthatóbb módon tükrözik azt, hogy valójában mennyire osztják a résztvevők az ENP alapját jelentő értékeket. Mivel a kormányzati támogatási eszköz célkitűzéseit (vagyis a kormányzattal kapcsolatos reformok terén elért haladás díjazását) fő irányvonalként határozták meg, a Bizottság 2011-től **felül** kívánja **vizsgálni az eszköz működését**, hogy célzottabb támogatást tudjon biztosítani a kormányzás fejlesztéséhez.

⁵ COM(2010) 174. 2010.4.21.

→ A Bizottság felkéri a Tanácsot, hogy fogadja el az ENPI-rendelet 23. cikkének módosítására irányuló javaslatát. Ez többek között további forrásokat tenne elérhetővé (évente 35 millió EUR összegben) az Euromediterrán Beruházási és Partnerségi Pénzügyi Eszköz (FEMIP) finanszírozására.

→ Annak érdekében, hogy mind az EU, mind partnerei teljes mértékben és fenntartható módon kihasználhassák a piacnyitás előnyeit, a partnerek gazdaságait segíteni kell abban, hogy élénkebbé váljanak. A partnerországok nagyrészt kiaknázatlan gazdasági növekedési lehetőségekkel rendelkeznek, és a legfontosabb, valamint – a földrajzi közelség miatt – nyilvánvaló kereskedelmi partnerüknek, az EU-nak közvetlen érdeke gazdasági fejlődésük támogatása. Az a logika, amely összekötötte a belső piac és a strukturális alapok fejlődését a szomszédságunkra is vonatkozik, és be kell, hogy épüljön a következő pénzügyi keretről folytatott vitába.

3. TÖBBOLDALÚ KEZDEMÉNYEZÉSEK

Kiegészítve az előző szakaszban összefoglalt kétoldalú előrelépéseket, a szomszédság szempontjából jelentős többoldalú kereteken belül is fontos haladás történt.

Délen az 1995 óta fennálló **euromediterrán partnerség** segítette megalapozni egy szabadkereskedelmi övezetet, amely néhány év múlva teljesen kiépül majd. Számos területen alakítottak ki együttműködést, mint például a polgári védelem, a kultúra, az ifjúsági cserék, és a nemekkel kapcsolatos kérdések. Az ezt felváltó **Unió a Mediterrán Térségért** elindítására 2008-ban került sor, amely három módon szándékozik új lendületet adni az együttműködésnek: a) magasabb politikai szintre emelve az EU-nak a földközi-tengeri térségbeli partnerországokkal fenntartott kapcsolatait; b) a közös elnökség rendszere (egy elnököt az EU, míg egy másikat a földközi-térségbeli partnerország delegál), külön titkárság és állandó vegyes bizottság létrehozása által a társírányítás növelésével, valamint c) ezen kapcsolatok konkrétabbá és láthatóbbá tételével a régió polgárai számára fontos nagyszabású regionális és szubregionális projektek segítségével.

A gázai konfliktust következtében kialakult bonyolult politikai viszonyok között haladást leginkább az Unió a Mediterrán Térségért titkárságának létrehozásával, és főtitkárának 2010 januári kinevezésével, valamint alapokmányának márciusi elfogadásával sikerült elérni. Hatból négy projekt megvalósítása az EU költségvetéséből történő hozzájárulás segítségével haladt előre.

A **keleti partnerséget** 2009 májusában indították útjára, válaszul a keleti partnerek azon igényére, hogy közelebb kerüljenek az EU-hoz, és hogy megteremtsék a politikai társulás és a további gazdasági integráció felgyorsításához szükséges feltételeket. A keleti partnerség túlnyomóan kétoldalú jellegét egy többoldalú szint is kiegészíti, amely az együttműködést, a nyílt párbeszédet, valamint a legjobb gyakorlatok és a tapasztalatok cseréjét segíti elő. A négy legfőbb érdekeltségi terület kérdéseinek kezelésére négy tematikus platform létrehozására került sor: demokrácia, jó kormányzás és stabilitás; gazdasági integráció és konvergencia az EU ágazati politikáival; energiabiztonság; és az emberek közti kapcsolatok. A négy tematikus platform munkaprogramokat fogadott el a 2010–2011-es időszakra vonatkozóan, számos

munkacsoportot hozott létre, és több „zászlóshajó-kezdeményezés” általános tervét fogadta el.⁶

Ezzel párhuzamosan az Európai Parlament megtette az első lépéseket az **Euronest Parlamenti Közgyűlés** elindításához, a Régiók Bizottsága pedig kinyilvánította a **Kelet-Európa és Dél-Kaukázus helyi és regionális közgyűlés** létrehozására irányuló szándékát. A Bizottság, a Tanács elnöksége, valamint az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2009 novemberében Brüsszelben rendezte meg a keleti partnerség civil társadalmi fórumát, amelyen a civil társadalom több mint 200 képviselője vett részt. A fórum ajánlásait a keleti partnerség 2009. decemberi miniszteri ülésén mutatták be a fórum képviselői.

A 2008. februárjában elindított **fekete-tengeri szinergia** az EU növekvő érdekét tükrözi a fekete-tengeri regionális együttműködés előmozdítására, mivel már két parti állam is az EU tagállamai közé tartozik. Számos korábban létrehozott program indult be teljes mértékben, például a 2007-2013-as fekete-tenger medencéje határokön átnyúló együttműködési program, és a fekete-tengeri összeköttetés projekt (információs társadalom).

A fekete-tengeri ágazati partnerségeket a régióbeli EU-tagállamok (vagyis Románia, Görögország és Bulgária) a partnerországokkal közösen dolgozták ki. Ezek közül az első, azaz a környezetvédelmi partnerség 2010 első felében indult, a szabályait meghatározó munka pedig tovább folytatódik.

A Bizottság továbbra is aktív volt a fekete-tengeri térségben tevékenykedő regionális szervezetek hálózatában, amely magában foglalja a Fekete-tengeri Gazdasági Együttműködési Szervezetet (BSEC), amelyben a Bizottság megfigyelőként vesz részt 2007 óta, valamint a Fekete-tenger szennyezés elleni védelmének bizottságát.

Az Unió a Mediterrán Térségért nevű kezdeményezésen túl a közös Afrika–EU stratégia folyamatos végrehajtása, valamint az EU–Afrika közös stratégia keretében az EU és az észak-afrikai országok között folytatott szoros együttműködés hozzájárult az ENP átfogó célkitűzéseinek megvalósításához az érintett országokban.

⁶ A következő területeken: integrált határigazgatás a kis- és középvállalkozások támogatása; energiahatékonyság; polgári védelem és környezetvédelmi igazgatás.

4. KÖVETKEZTETÉSEK

A középtávon kirajzolódó kép azt mutatja, hogy a bonyolult körülmények ellenére az EU képes volt a szomszédaival partnerséget kialakítani a reformok elérése érdekében. Ez kézzel fogható eredményeket hozott, amelyek mind az EU, mind a partnerországok hasznára váltak, annak ellenére, hogy a politikák kidolgozását és a jogalkotást nem mindig követi hatékony végrehajtás.

Továbbra is jelentős kihívásokkal kell szembenéznünk. A haladás ütemét annak a mértéke határozza meg, hogy a partnerek mennyire voltak hajlandók elindítani a szükséges reformokat; a gazdasági szférában, különösen a kereskedelmi és szabályozási harmonizáció vonatkozásában több eredmény született, mint a demokratikus kormányzás területén. A haladás üteme azonban a partnerek által belátható időn belül elvárható haszon mértékétől is függ. Ez utóbbit pedig jelentősen befolyásolta, és továbbra is befolyásolni fogja az is, hogy az EU milyen mértékben hajlandó elkötelezni magát a partnerség mellett.